לומר שאף על פי שמקיימין אותן אין מקבלין עליהם שכר, ולא *והתניא היה רבי מאיר אומר מנין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול תלמוד לומר °אשר יעשה אותם האדם וחי בהם בהנים לוים וישראלים לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול אלא לומר לך שאין מקבלין עליהם שכר כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה *דאמר ר' חנינא "גדול המצווה ועושה יותר משאינו מצווה ועושה [אלא כך] אומרים [העובדי כוכבים] לפני [הקב"ה]: רבש"ע, ישראל שקיבלוה היכן קיימוה אמר להם הקב"ה אני מעיד בהם שקיימו את התורה [כולה] אומרים לפניו: רבש"ע כלום יש אב שמעיד על בנו דכתיב °בני בכורי ישראל אמר להם הקב"ה שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה, אומרים לפניו: רבש"ע, שמים וארץ נוגעין בעדות דתנאמ' °אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי" (*דאר"ש) בן לקיש *מאי דכתיב °ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלין את תורתי מוטב ואם לאו אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו (*והיינו דאמר חזקיה) מאי דכתיב °משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה *אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה אמר להם הקב"ה מכם יבאו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה כולה יבא נמרוד ויעיד באברהם שלא עבד עבודת כוכבים יבא לבן ויעיד ביעקב שלא נחשד על הגזל תבא אשת פוטיפרע ותעיד ביוסף שלא נחשד על העבירה יבא נבוכד נצר ויעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם יבא דריוש ויעיד בדניאל שלא ביטל את התפלה יבא בלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני *(ואליהו בן ברכאל הבוזי) ויעידו בהם בישראל שקיימו את כל התורה כולה שנאמר °יתנו עידיהם ויצדקו אמר להן רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה אמר להן הקב"ה: שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת, אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה, ומי מצית אמרת הכי והא *אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב °אשר אנכי מצוך היום היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ולא היום ליטול שכר? אלא שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ואמאי קרי ליה מצוה קלה? משום דלית ביה חסרון כיס, מיד כל אחד [ואחד] נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר °ננתקה את מסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו, מקדיר, והא אמרת אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו? משום דישראל נמי זימני דמשכא

ספוגין על לבו ליסרו ור"ע (ברכות סא:) שסרקו בשרו במסרקות ברזל הא דפריך פרק מקוש שנהגו (פסחים דף נ:) מה לחנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן לתוך כבשן האש, פירוש היה להם להשתחוות לצלם ביון שלא היה עבודת כוכבים ממש אעו רחיה מפ"ק דמגילה (דף יב.) מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל לבייה מפני שהשתחוו לצלם וכו' הם לא עשו אלא לפנים, ואם היתה עבודת כוכבים היה להם למסור עצמן על קידוש השם, ולישנא אקרא מאי משמע הכי דכתיב לאליך ליה אלן פלחין, ולצלמך ליה לא אלן סגדין, משמע דתרי מילי הוו": יבא כולד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני: לאורחא דתלמודא דבהרבה מקומות לא קפיד למטה לסדר הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו (כתובות דף יא.): היום לעשותם ולא למחר לעשותם • תימה אכסי יריחו שהיו טורכין את שמע ולא היו מפסידין "בהיום - על לבבך" (פסחים נז.) ולפיכך הקפידו עליהם הקמיים דמשמע היום על לבבך ולא למחר על לבבך ומה יש לתוך בזה כיון שכך הוא אמת כדמשמע הכא? ויש לומר דהתם מלכא למיטעי היום ממש וכן למחר ממש אבל "היום לעשותם" בקרא דבתלמוד שכר כתיב (דברים ז) ומשלם לשונאיו" ומשלם שכר הלדיקים הוא לעולם הבא:

זמניהן

לומר שאם מקיימין כו' • התרה זו לא מובתם היא אלא שאין מצוין לקיימן ואם יקיימו לא יקבלו שכר: אם לא בריתי יומם ולילה • אם לא בריתי שאהא שהתת יומם ולילה והיו תורה דכתיב (יהושע ה) והגית בו יומם ולילה וכתיב (דברים כט) אלה דברי הברית: הי' דהשתי יחידה וכתבה בסוף מעשה תורה אור

ברלאשים לדרשה זו והכי משמע ויהי ערב ויהי בקר יום הששי של ששה בסיון שעתידין ישראל לקבל התורה: הסמעת דין • מתן תורה: בתחלה ירלאה • שמא לא יקבלו ישראל התורה ותחזור הארץ לתוהו ובוהו: ולבסוף • כשקבלוה בנעשה ונשמע שקטה: נמרוד • הלך לו אברהם אביו באור כשדים על אלא קיבל עליו לעבוד עבודת כוכבים שנאמרה לבני נח ואברהם בן נח הוא אלא היה בשעת מתן תורה ועל שם כך נקרא "המרפל" בכילד מעברין (עירובין נג.) שאמר והפיל אברהם בכבשן האש: שלא נחשד על הגזל • דכתיב מה מצאת מכל כלי ביתך חפי' סכין אפילו המנק אפילו מחט, והתלמד לדל בבית ממון עשרים שנה כשיוצא אינו טוטל עמו כלי קטן וכני נח נלמוו על הגזל ויעקב קיים: ביוסף שלא נחשד על העבירה • אשת איש נאסרה לבני נח דכתיב ואת אשתו ולא בתשתו תבירו (סנהדרין דף נח.) ויוסף קיים: ואליהו בן ברכאל • לא גרסינן דישראל הוה כדמפרשינן בבבא בתרא בהשותפין (דף עו:): בערב שבת • בטולם הזה: היום לעשותם • בטולם הזה: ולא למחר • דאינו יכול לעשותם לעולם הבא: בעלילה • ברחם גנו • רוב תשמישן על הגגות שאין גגותיהן משופעין: מקדיר • [לשון עוקב לעומר] מנקבת בכח חוט גדול כמו מקדרין בהריס דעירובין (דף נח.) ענין נקב וחתך: בתקופת תמוז • שטוהגת ומוסכת עד שלשה חדשים, עד יום תקופת תשרי הוא תקופת תמוז: ננתקה את מוסרותימו • על ה' ועל משיחו קאמר לע"ל כדכתיב "למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק" כלומר ננתקה מלות סוכה שהטילו עליו: דמשכא

שלא ביטל את התפלה יבא בלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני *(ואליהו בן ברכאל הבוזי) ויעידו בהם בישראל שקיימו את כל התורה כולה שנאמר °יתנו עידיהם ויצדקו אמר לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה אמר להן הקב"ה: שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת, אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה, ומי מצית אמרת הכי והא *אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב °אשר אנכי מצוך היום היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ולא היום ליטול שכר? אלא שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ואמאי קרי ליה מצוה קלה? משום דלית ביה חסרון כיס, מיד כל אחד [ואחד] נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר °ננתקה את מסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו, מקדיר, והא אמרת אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו? משום דישראל נמי זימני דמשכא

ספוגין על לבו ליסרו ור"ע (ברכות סא:) שסרקו בשרו במסרקות ברזל הא דפריך פרק מקוש שנהגו (פסחים דף נ:) מה לחנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן לתוך כבשן האש, פירוש היה להם להשתחוות לצלם ביון שלא היה עבודת כוכבים ממש אעו רחיה מפ"ק דמגילה (דף יב.) מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל לבייה מפני שהשתחוו לצלם וכו' הם לא עשו אלא לפנים, ואם היתה עבודת כוכבים היה להם למסור עצמן על קידוש השם, ולישנא אקרא מאי משמע הכי דכתיב לאליך ליה אלן פלחין, ולצלמך ליה לא אלן סגדין, משמע דתרי מילי הוו": יבא כולד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני: לאורחא דתלמודא דבהרבה מקומות לא קפיד למטה לסדר הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו (כתובות דף יא.): היום לעשותם ולא למחר לעשותם • תימה אכסי יריחו שהיו טורכין את שמע ולא היו מפסידין "בהיום - על לבבך" (פסחים נז.) ולפיכך הקפידו עליהם הקמיים דמשמע היום על לבבך ולא למחר על לבבך ומה יש לתוך בזה כיון שכך הוא אמת כדמשמע הכא? ויש לומר דהתם מלכא למיטעי היום ממש וכן למחר ממש אבל "היום לעשותם" בקרא דבתלמוד שכר כתיב (דברים ז) ומשלם לשונאיו" ומשלם שכר הלדיקים הוא לעולם הבא:

זמניהן

כהנים ולוים וישראלים לא נאמר אלא העובדי כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול אלא לומר לך שאין מקבלין עליהם שכר כמצוה ועושה אלא כמי שאינו מצוה ועושה יותר משאינו מצוה ועושה אלא כך אומרים העובדי כוכבים לפני הקב"ה: רבש"ע ישראל שקיבלוה היכן קיימוה אמר להם הקב"ה אני מעיד בהם שקיימו את התורה כולה אומרים לפניו: רבש"ע כלום יש אב שמעיד על בנו דכתיב °בני בכורי ישראל אמר להם הקב"ה שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה, אומרים לפניו: רבש"ע, שמים וארץ נוגעין בעדות דתנאמ' °אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי" (*דאר"ש) בן לקיש *מאי דכתיב °ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר אם ישראל מקבלין את תורתי מוטב ואם לאו אני אחזיר אתכם לתוהו ובוהו (*והיינו דאמר חזקיה) מאי דכתיב °משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה *אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה אמר להם הקב"ה מכם יבאו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה כולה יבא נמרוד ויעיד באברהם שלא עבד עבודת כוכבים יבא לבן ויעיד ביעקב שלא נחשד על הגזל תבא אשת פוטיפרע ותעיד ביוסף שלא נחשד על העבירה יבא נבוכד נצר ויעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם יבא דריוש ויעיד בדניאל שלא ביטל את התפלה יבא בלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני *(ואליהו בן ברכאל הבוזי) ויעידו בהם בישראל שקיימו את כל התורה כולה שנאמר °יתנו עידיהם ויצדקו אמר לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה אמר להן הקב"ה: שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת, אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה, ומי מצית אמרת הכי והא *אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב °אשר אנכי מצוך היום היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ולא היום ליטול שכר? אלא שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ואמאי קרי ליה מצוה קלה? משום דלית ביה חסרון כיס, מיד כל אחד [ואחד] נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר °ננתקה את מסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו, מקדיר, והא אמרת אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו? משום דישראל נמי זימני דמשכא

ספוגין על לבו ליסרו ור"ע (ברכות סא:) שסרקו בשרו במסרקות ברזל הא דפריך פרק מקוש שנהגו (פסחים דף נ:) מה לחנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן לתוך כבשן האש, פירוש היה להם להשתחוות לצלם ביון שלא היה עבודת כוכבים ממש אעו רחיה מפ"ק דמגילה (דף יב.) מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל לבייה מפני שהשתחוו לצלם וכו' הם לא עשו אלא לפנים, ואם היתה עבודת כוכבים היה להם למסור עצמן על קידוש השם, ולישנא אקרא מאי משמע הכי דכתיב לאליך ליה אלן פלחין, ולצלמך ליה לא אלן סגדין, משמע דתרי מילי הוו": יבא כולד השוחי וצופר הנעמתי ואליפז התימני: לאורחא דתלמודא דבהרבה מקומות לא קפיד למטה לסדר הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו (כתובות דף יא.): היום לעשותם ולא למחר לעשותם • תימה אכסי יריחו שהיו טורכין את שמע ולא היו מפסידין "בהיום - על לבבך" (פסחים נז.) ולפיכך הקפידו עליהם הקמיים דמשמע היום על לבבך ולא למחר על לבבך ומה יש לתוך בזה כיון שכך הוא אמת כדמשמע הכא? ויש לומר דהתם מלכא למיטעי היום ממש וכן למחר ממש אבל "היום לעשותם" בקרא דבתלמוד שכר כתיב (דברים ז) ומשלם לשונאיו" ומשלם שכר הלדיקים הוא לעולם הבא:

זמניהן

ב א מיי' פ"ח מהל' ת"ת הל' יג סמג עשין יב טוש"ע י"ד סימן רמז סעיף ו:

ב"ק נח. סנהדרין נט.

ב"ק נח. [פו.] קידושין נא.

[ויל' ואר"ש] *[לקמן פ. שבת פח. ע"ש]

[ני' ע"ז ראשי חזקיה]

[שבת פח.]

גליון השס"ם

תוס' ד"ה יבא וכו' וכן בפסחים דף כט ע"ב במתני' ומזמן שבא בשבת: ד"ה היום וכו' תימה אכי יריחו. עי' פסחים נו ע"א:

[עי' תוספות ב"ב טו: ד"ה אליהו ובפירוש רב"י הכהן]

[לקמן ד: עירובין כב.] דברים ז

מכילתא ג

[שבת פח.]

[בכלתיתא בשבת פח.]

[ויל' היום לעשותם היום וכו']

רבינו חננאל

ומנלן דלא קיימום דכתיב עמד ויטורד ארץ ראה ויתר גוים וגו' ותנו רב יוסף ראה שלא קיימו שבע מצות: תניא היה רבי מאיר אומר מנין שאפי' עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא כישראל שנא' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לוים וישראלים לא נאמר אלא אדם וכו' עד יבאו מכם ויעידו בישראל שקיימו את התורה יבא נמרוד ויעיד על אברהם שלא נחשד על עבודת כוכבים. לבן יעיד ביעקב שלא נחשד

מגנה

סדרה של גויים ויבואו ויעידו בישראל קיימו את התורה

תת נושא

מהחן הגי"מ במצות סוכה.

[ועי' תוספות ב"ב כ"ב ד"ה אליהו ובפירוש הגאון ר"ר הגאון סד"ה אלמלי והאי ספחים נ: ד"ה מה]

על הגזל אשת פוטיפר תעיד ביוסף שלא נחשד על העבירה. דריוש יעיד בדניאל שלא נחשד על התפלה. נבוכדנצר יעיד בחנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם. אליפז התימני העמתי ואליהוא בן ברכאל הבוזי יעידו בישראל שקיימו את התורה שנאמר יתנו עידיהם ויצדקו אלו ישראל ישמעו ויאמרו אמת אלו עובדי כוכבים. אומרים רבש"ע תנה לנו את התורה עכשו